

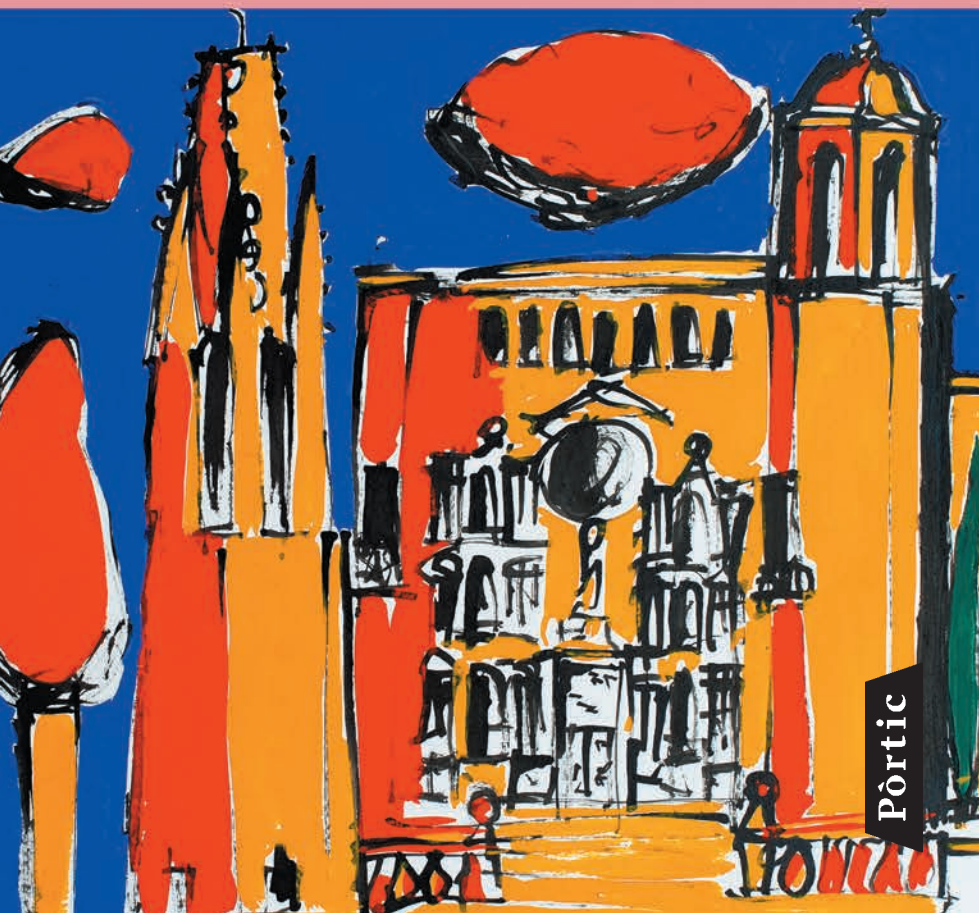
GEOGRAFIA
LITERÀRIA

Comarques gironines

4

Llorenç Soldevila i Balart

Pòrtic

L'edició d'aquest llibre
ha comptat amb el suport de

Grup consolidat 2009 SGR 736.
TEXLICO (Textos Literaris Contemporanis: estudi,
edició i traducció de la Universitat de Vic)

Diputació de Girona

Primera edició: desembre del 2016

© 2016 Llorenç Soldevila i Balart

Drets d'edició:

Raval Edicions, SLU, Pòrtic
Diagonal, 662-664
08034 Barcelona
www.portic.cat

Disseny de la col·lecció: Domènec Òrrit

Foto coberta: Jordi Molet. Pintura de Narcís Comadira
creada expressament com a coberta d'aquesta edició.

Fotos de la contracoberta: Llorenç Soldevila
Foto de l'autor a la solapa: Jordi Molet

Coordinació editorial: Ricard Giramé
Coordinació gràfica: Roger Soldevila
Documentació i àudio: Jordi Chumillas

Fotografies de L. Soldevila excepte:
les de les pàgines 406 (Domènec Òrrit); 118 (Arnau Vives);
126 (Fundació Pla); 214 (Salvador Redó); 158 (Josep Masó);
174, 177, 178, 179, 181, 203, 207, 210, 211, 212 i 213 (Jordi Bolet);
281 i 327 (Àngels Figuls); 231 i 236 (Pere Morera); 243, 244, 266,
271, 272, 273, 276, 399, 407 i 435 (Jordi Gironès); 397 (Maria Pilar Subirana);
408 i 410 (Ajuntament de Ribes de Freser); 427 (Paco Grau) i 460 (Nora Pera).

La foto de la pàgina 103 reproduceix el terra de fusta de la sala
de l'ermita de Santa Caterina tal com el degué veure Víctor Català
quan s'hi inspirà per a *Solitud*.

ISBN: 978-84-9809-385-8
Dipòsit Legal: B. 1055-2016
Impressió: Egedsa

L'editor ha mirat d'identificar els propietaris
de tots els textos i aconseguir-ne l'autorització.
Si en algun cas no ha estat possible, l'editor
sol·licita que se li comuniqui.

Tots els drets d'edició reservats

Llorenç Soldevila i Balart

GEOGRAFIA
LITERÀRIA

4

Comarques
gironines

Pròleg: Mariàngela Vilallonga

Sumari

Pròleg 15

ALT EMPORDÀ

AGULLANA

Cementiri 20
Asil Gomis 21
Mas Perxers 22

AVINYONET DE PUIGVENTÓS

Casa de Josep Pous i Pagès 23

CADAQUÈS

Cap de Creus 24
Cala Jonquet 25
Badia de Portlligat 26
Monument a Rosa Leveroni 27
Casa Museu de Salvador Dalí 28
Cementiri de Sant Baldiri 28
Tomba de Frederic Rahola
i Trèmols 31
Davant la tomba de Rosa Leveroni 31
Davant la tomba de Quima Jaume 31
Casa del carrer de l'Amargura 32
Plaça de les Herbes 33
Església de Santa Maria 33
Platja de l'Alguer o Portdoguer 33
Casa de Josep Pla 35
Davant de la casa de la Lídia a
es Llaner 36
Camí de Calanans 37
Far de Calanans 38

CASTELLÓ D'EMPÚRIES

Estany del Cortalet 39
Observatori Senillosa 40
Portalada de la basílica 40
Can Climent 42
Portal de la Gallarda 43

L'ESCALA

Port d'en Perris 44
Davant el monument a la cobla 45
Illot del Cargol 46
Casa de Víctor Català 46
El Clos del Pastor 48
Cementiri mariner 48
Estàtua d'Esculapi 49
Àgora 50
Domus número 1 romana 51
Davant l'espigó d'Empúries 52

FIGUERES

Motel Empordà 53
Entrada al castell de Sant Ferran 53
Pati d'armes 54
Baluard de Santa Bàrbara 55
Cavallerisses del castell 56
Torre Galatea/Museu Dalí 56
Monument a Francesc Pujols 58
Casa de Montserrat Vayreda 59
Església de Sant Pere 59
Parc Bosc 60
Al capdamunt de la Rambla 61
A mitja Rambla 62
Institut Ramon Muntaner 63
Plaça de Josep Pla 64
Llibreria Canet 64
Casa de naixença de Salvador Dalí 65
Casa de Fages de Climent 66
Casa familiar de Salvador Dalí 67
Casa de Carme Guasch 67
En record d'Abdó Terrades 67

LA JONQUERA

Davant l'església 68
Ermita de Santa Llúcia 69
Santuari de Requesens 69
Castell de Requesens 69
Coll de Panissars 71

Casa familiar de Bosch de la Trinxeria	72	SANT PERE PESCADOR	
Tomba de Carles Bosch de la Trinxeria	72	Plaça de l'Església	96
LLANÇÀ		Prop del riu Fluvià	96
Casa de Josep Palau i Fabre	73	LA SELVA DE MAR	
Mausoleu de Pere Calders	73	Font dels Lledoners	97
Illot de Castellar	74	Casa de Tomàs Garcès	98
LLEDÓ		LA VAJOL	
Casa dels Vayreda	75	Coll de la Manrella	99
LLERS		VENTALLÓ	
Carreró de les Llises	76	Casa de Terenci Moix	100
MAÇANET DE CABRENYS		Casa de Josep Maria Benet i Jornet	100
Plaça del Castell	77	VILAMACOLUM	
Plaça de la Vila	77	Can Geli	101
Restaurant Tenlí	78	Galeria del Nord	101
Carrer de les Dòmines	78	Església de Santa Maria	102
MASARAC		BAIX EMPORDÀ	
Turó d'Altrera	79	BEGUR	
Església de Sant Martí	79	L'illa Roja	104
PERALADA		Fornells	104
Casa de Ramon Muntaner	80	La cova d'en Gispert	105
PORTBOU		Sa Riera	105
Església de Santa Maria	81	Sa Tuna	106
Estació Internacional	81	Castell	108
La Casa Gran	82	Bar Tothora	108
Memorial a Walter Benjamin	82	BELLCAIRE D'EMPORDÀ	
Cementiri	83	Plaça dels Comtes d'Empúries ..	109
EL PORT DE LA SELVA		LA BISBAL D'EMPORDÀ	
Davant port de Reig	84	Plaça Major	110
Porxo d'en Balleu	85	Volta de la Mel	111
Cafè de la Marina	85	Casa familiar d'Antoni Puigverd ..	111
Casa de Josep Vicenç Foix	86	Castell	111
Santa Creu de Roda		Passeig Marimon	112
o de Santa Helena	87	Pont Vell	113
Atri de l'església	88	Les Voltes	113
La cripta	89	CASTELL- PLATJA D'ARO	
El claustre	89	Església de s'Agaró	114
Interior del campanar	90	Senya Blanca	114
Sobreclaustre	91	Hostal La Gavina	115
ROSES		PALAFRUGELL	
Punta de l'espigó	92	Tamariu	116
Avinguda de Rhode	93	Cova del Bisbe	117
Les muralles	93	Punta del Quart	117
SANT LLORENÇ DE LA MUGA		Cala d'Aigua-Xellida	117
Portal de Baix	95	Font d'en Pla	118

- Far de Sant Sebastià 119
 Ermita de Sant Sebastià 120
 Terrassa de l'ermita 120
 Voltes de Calella 122
 Casa del Canadell 124
 Casa del carrer del Sol 124
 Casa Museu Josep Pla.
 Davant del pou 125
 Davant del manuscrit
 d'*El quadern gris* 126
 El carrer Estret 126
 La Plaça Nova 127
 Carrer de Cavallers 128
 Centre Fraternal 129
 Monument a Josep Pla 129
 Mas Pla 130
 Cementiri de Llofriú 132
- PALAMÓS**
 Plaça de la Murada 133
 Plaça de la Vila 133
 Plaça de l'Església 134
 Hotel Trias 134
 Mirador del Pedró 135
 Mirador del cap Gros 135
 Platja de la Fosca 135
 Ermita de Sant Esteve del Mar . . . 136
 Platja d'es Castell 137
 Cap d'en Planes i les
 illes Formigues 138
- PALS**
 Camí antic de Palafrugell 139
 Plaça de Ventura Ametller 140
 Torre de les Hores 142
 Mirador Josep Pla 142
 Platjar de Pals 143
- PARLAVÀ**
 Cal Corder 144
- LA PERA**
 Castell de Púbol 145
- SANT FELIU DE GUÍXOLS**
 Parc de les Eres 146
 Casa familiar de Gaziel 147
 Fàbrica veïna de la casa
 familiar de Gaziel 147
 Casa de Joaquim Molas 148
 Passeig de Mar 148
 Casino dels Nois 149
 Placeta de Sant Joan 150
 Casa natal de Gaziel 150
 Monestir 150
 Ermita de Sant Telm 151
- SANTA CRISTINA D'ARO**
 Restaurant El Refugi 153
 El Senyal Vell 153
 Casa de Rodoreda 154
 Mirador de les Mirandes 155
 Dolmen de la Cova d'en Daina . . . 155
 Davant una alzina centenària . . . 156
 Cementiri 157
- TORROELLA DE MONTGRÍ**
 La Foradada 158
 Gola del Ter 158
 La Fonollera 158
 Pont del Ter 159
 Carrer Major 160
 Plaça de la Vila 160
 Coll de la Creu 161
 Davant l'ermita de Santa Caterina . 162
 A l'entrada de l'hospederia 163
 Interior de l'ermita 163
 Castell del Montgrí 165
 Illes Medes 166
- ULLASTRET**
 Poblat ibèric 167
- VERGES**
 Mas Pi 168
 Monument a Francesc Cambó . . . 168
 Carrer de Migdia 168
 Plaça de l'Església 169
 Portal de la muralla 170
 Plaça Major 170
- CERDANYA**
- ALP**
 Collada de Tosses 172
 Roc Blanc 173
 Tosa d'Alp 173
 Plaça del Casino 175
 Plaça de l'Església 175
- ANGOSTRINA I VILANOVA DE LES ESCALDES**
 La Bullosa 177
 Estany Negre 178
 Cim del Carlit 178
 Estany de Lanós 180
- BELLVER DE CERDANYA**
 Tancalaporta 181
 Pas dels Gosolans 182
 Cal Mandrat 182
 Antic hostel de can Pantanó 183
 Plaça de Gustavo Adolfo Bécquer . 183

Carrer del Bonaire	184	MERANGES	
Plaça Major	184	Plaça de l'Església	207
Santuari de Talló	185	Estany de Mal	207
Interior del santuari de Talló	186	Estany de Malniu	208
La fou de Bor	188	Puigpedrós	208
BOLVIR		MONTELLÀ I MARTINET	
Església de Santa Cecília	189	Refugi de Cèsar August Torras ..	211
LA CABANASSA		Santuari de Bastanist	212
Coll de la Perxa	190	Al peu de l'antic campanar	213
DAS		MONTLLUÍS	
Plaça Major	191	Plaça d'Armes	214
Edifici de l'Ajuntament	191	OCEJA	
DORRES		Plaça Sant Pere	214
Establiment dels banys termals ..	192	PALAU DE Cerdanya	
ER		Plaça de l'Alliberament	215
Plaça de l'Església	193	PLANÈS	
FONTANALS DE CERDANYA		Església de la Mare de Déu	
Cal Balart d'Escadarc's	194	de la Mercè	215
FONT-ROMEU, ODELLÓ I VIÀ		PRULLANS	
Plaça de l'ermitatge		Plaça de l'Església	217
de Font-romeu	195	PUIGCERDÀ	
Davant de la font	196	Colònia Salvador	218
Davant del cambril	196	Placeta de les Monges o	
Pedró del Sant Crist	197	de l'Ajuntament	219
GUILS DE CERDANYA		Plaça Cabrinetty	220
Pont de Sant Martí	198	Antiga farmàcia Martí	220
Església de Sant Esteve	198	Antic convent de Sant Domènec ..	221
GUINGUETA D'IX		Carrer de Santa Maria o Major ..	222
Pas fronterer	199	Plaça de Santa Maria	222
Església de Sant Martí	199	Campanar de Santa Maria	223
LLES		Parc Schierbeck	224
Balneari de Senillers	201	L'estany	224
Estanys de la Pera	202	Torre dels Junoy	226
LLÍVIA		SALLAGOSA	
Castell	203	Cementiri	227
Plaça Major	204	Casa de Jordi Pere Cerdà	227
Església de la Mare de Déu		Plaça de Santa Eugènia	228
dels Àngels	204	TARGASONA	
Torre de Bernat de So	205	Caos	229
LLO		LA TOR DE QUEROL	
Església de Sant Fruitós	206	Plaça de l'Església	230

GARROTXA

ALBANYÀ

- Monòlit dedicat a Verdaguer 232
- Monument a Verdaguer 232
- Cambra de mossèn Cinto al santuari de la Mare de Déu del Mont 233
- Interior del santuari 233
- Terrassa del santuari 234

BESALÚ

- Pont gòtic 235
- Casa familiar dels Cambó 236
- Església del monestir de Sant Pere 236
- Sinagoga 237
- Plaça Major 237
- Carrer Bernat Tallaferro 238

BEUDA

- El Noguer de Segueró 239

CASTELFOLLIT DE LA ROCA

- Al mirador 241

MIERES

- Plaça de l'Església 242

MONTAGUT I OIX

- Cim del Bassegoda 243
- Sant Aniol d'Aguja 244

OLOT

- Quinta Justa 245
- Santuari del Tura 245
- Plaça de Josep Clarà 247
- Parc Nou. Museu dels Volcans 248
- Carrer dels Sastres 248
- Església de Sant Esteve 248
- Claustre del Museu de la Garrotxa 250
- Museu de la Garrotxa.
 - Sala Vayreda 250
- Museu de la Garrotxa.
 - Sala Miquel Blay 251
- Casa Vayreda 252
- Museu dels Sants (Art Cristià) 253
- El Firal 253
- Parc de les Móres 254
- Pont sobre el riu Fluvià 255
- Antiga estació de tren
 - d'Olot a Girona 256
- Font Moixina 256
- Mas Ventós 258
- Volcà de Montsacopa 260

LES PRESES

- Mas l'Antiga del Corb 261

SANT FELIU DE PALLEROLS

- Santuari de la Salut 262
- Plaça de l'Església 263

SANT FERRIOL

- Santuari del Collell 264

SANTA PAU

- Can Xel 265
- Volcà de Santa Margarida 265
- Plaça Major / Firal dels bous 267
- Fageda d'en Jordà 268
- El Sallent 270
- Mas Esparregueres 270

SANT PRIVAT D'EN BAS

- Pla Traver 271
- Salt de Sallent 271

VALL D'EN BAS

- Cim del Puigsacalm 273
- El Mallol. Mirador de la Creu 274

GIRONÈS

CANET D'ADRI

- Santuari de Rocacorba 276

GIRONA

- Pedret. Hospital dels Mesells 277
- Antic portal de Santa Maria 278
- Monument a Carles Fages
 - de Climent 279
- Entrada al parc de la Devesa 279
- Plaça de les Botxes 280
- Final de l'avinguda central 280
- Plaça del Pou Rodó 282
- Entrada principal de Sant Feliu 283
- Campanar de Sant Feliu 284
- Pont de Miquel Gómez 284
- Porta meridional de Sant Feliu 285
- Interior de Sant Feliu 286
- Capella de Sant Narcís 287
- Portal de Sobreportes 288
- Convent de les Caputxines 288
- Torre de Carlemany 290
- Sant Pere de Galligants 291
- Claustre de Sant Pere
 - de Galligants 292
- Capella de Sant Nicolau 292
- Font d'en Pericot 293
- Font del Bisbe 294
- Monestir de Sant Daniel 295
- Portal de Sant Cristòfol 296
- Torre Gironella 298

Dalt de la muralla	298
Torre del Peix	299
Claustre de Sant Domènec	300
Porta Rufina	301
Carrer de l'Escola Pia	302
Mirador dels Maristes	302
Plaça dels Lledoners	303
Jardins de la Francesa	304
Porta dels Apòstols	305
Plaça de la Catedral	306
A l'inici de l'escalinata de la catedral	307
A mitja escalinata de la catedral	308
Davant l'entrada principal de la catedral	308
Interior de la catedral	310
El baldaquí	311
El claustre	312
El Tapís de la Creació	313
La Força	314
Institut vell	315
Carrer de Sant Llorenç	316
Centre Bonastruc çà Porta	316
Carrer de les Ballesteries	318
Casa Masó	318
Pont de Sant Agustí	319
Plaça de la Independència	320
Carrer de Santa Clara	321
Poema objectual de Joan Brossa	322
Monument a Josep Pla	322
Pont de les Peixateries Velles	323
Plaça de les Cols	324
Plaça de les Voltes d'en Rosés	325
Plaça de l'Oli	326
Pujada de Sant Domènec	326
Antic seminari	327
Casa de Joaquim Ruyra	328
Carrer de Ciutadans	329
Casa de Narcís-Jordi Aragó	329
Plaça del Vi	329
Davant de l'Ajuntament	330
La rambla de la Llibertat	331
Casa de Josep Maria Fonalleras	332
Monument a Carles Rahola	333
Pont de Pedra	334
Font de la Pólvora. Plaça del Llimoner	335
Plaça de Catalunya	335
Monument a Prudenci Bertrana	337
Casa de Narcís Comadira	337
Casa de Miquel de Palol i Felip	338
Rodona de Santa Eugènia	339
Plaça Güell	339
MEDINYÀ	
Rectoria	340
QUART	
Casa de Miquel Pairoli	340
Cal Moliner	341
Roure de la Via verda	341
SALT	
Parc Hospitalari Martí Julià	342
Coma Cros	343
Les Bernardes	344
SANT MARTÍ VELL	
Santuari de la Mare de Déu dels Àngels	345
PLA DE L'ESTANY	
BANYOLES	
Mirador del puig de Sant Martirià	348
Miranda de la Torre del Rem	349
Pesquera de la Carpa d'Or	349
La Draga	350
Rec Major	351
Banyes Vells	351
Pesquera d'en Generet	351
Pesquera d'en Lero	353
Navegant per l'estany	354
Els Desmais	357
Balneari de la Puda	358
Plaça dels Turers	359
Plaça Major. A tocar del monument de l'Alfaro	360
Plaça Major. Antic Hotel Mundial	361
Al centre de la plaça Major	363
Plaça de la Font	363
Farmàcia Alsius	364
Plaça de Santa Maria dels Turers	365
Monestir de Sant Esteve	366
Capella de Sant Martirià	366
Claustre del monestir de Sant Esteve	367
PALOL DE REVARDIT	
Plaça del Castell	368
Pou de gel	369
PORQUERES	
Santa Maria de Porqueres	370
Les Estunes	371
Font del Vilar	372
Llacunes de can Morgat	372
Can Tista	374
SERINYÀ	
Parc de les coves prehistòriques	376
Plaça Major	376

RIPOLLÈS

CAMPDEVÀNOL

El pont de la Cabreta 378

CAMPELLES

Les coves de Ribes 379
Balneari de la Corba 379
Plaça Vella 380

CAMPRODON

Pont de les Rocasses 381
Església de Beget 381
Ermita de Sant Antoni 382
Portal de la Cerdanya 383
Mare de la Font 385
Església de Santa Maria 386
Antic monestir de Sant Pere 386
Passeig de Maristany 387
Monument a Joan Maria Guasch 388
Font de Sant Patllari 390
Font del Vern 390
Font del Boix 391
Monument a Cèsar August Torras 391

GOMBRÈN

Plaça 392
Gorg dels Banyuts 392
Castell de Mataplana 393
Pati d'entrada del
santuari de Montgrony 394
Forat de Sant Ou 395
Malpàs 396

PLANOLES

Estela dedicada a Joan Maragall 397
Església de Planès 397

QUERALBS

Atri de l'església 398
Fustanyà 398
Fontalba 399
Miranda 400
Mirador de l'alberg Niu de l'Àliga 400
Pleta de culminació del Via Crucis 400
Estació 15 del Via Crucis 401
Saló de l'Estatut 402
Interior del santuari de Núria 403
Monument a Joan Maragall 405
Vora l'estany a tocar del túnel 405
Cim del Puigmal 406
Coma de Vaca 407

RIBES DE FRESER

Font del Duc 408
Castell de Sant Pere 408
Casa natal de Joan Triadú 409
Espai Joan Triadú 410
Plaça del Mercat 410
Passeig d'Àngel Guimerà 411
Estació del cremallera de Núria 412

RIPOLL

Plaça de Sant Eudald 413
Monument al 27 de maig 414
Portada del monestir 414
Tomba del bisbe Josep Morgades 417
Capella de Sant Eudald 418
Davant el mosaic de
la Mare de Déu 418
Davant la tomba del comte
Guifre el Pilós 419
Claustre 420
Plaça del Mercadal o Major 422
Font del passeig Ragull 422
Passeig Ragull. Confluència
dels rius Ter i Freser 422
Monument a General Ginestà 423

SANT JOAN DE LES ABADESSES

Pont vell 424
Pont nou 424
Monument de la plaça Clavé 425
Casa de Maragall 426
Plaça Major 426
Parc de la Muralla 427
Claustre del monestir 427
Davant del Davallament 429
Davant la làpida de la
comtessa Emma de Barcelona 431
Palau abacial 432
Centre d'Informació Arnaldiana 432
Davant del bust de
Joan Baptista Bertran 432
Tomba de Raimon Casellas 433
Font del Cubilà 433

SETCASES

Coll de la Marrana 435

TOSÉS

Fornells de la Muntanya 436
Església de Sant Cristòfol de Toses 436

VALLFOGONA DEL RIPOLLÈS

Plaça Major 438

ALT EMPORDÀ

■ Agullana

Cementiri Aquest cementiri, inclòs en l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya, acull, d'ençà de 1946, les despulles de Lídia Noguera i Savà, la Lídia de Cadaqués, inspiradora, en part, del personatge de *La Ben Plantada*, d'Eugeni d'Ors. La làpida, pagada per Salvador Dalí, conté un epitafi redactat per Xènius, i no va ser mai instal·lada, sembla que per reticències de l'autoritat eclesiàstica del moment, fins que el pintor se la va quedar. Hi podem llegir un fragment del llibre que Ors va escriure en castellà en memòria de Lídia, que conté l'epitafi.

“ Els fidels de la Lídia començaren per trobar-li, en l'episodi de la gran misèria, un asil; però no un asil miserable, sinó un delicat racó de ti paisatge i suaus sol·licituds. La Lídia acabà les seves jornades terrenes, no hospiciària, sinó, al contrari, pensionista, en la més amena de les institucions, i on ella pogué exercir, fins al final, gairebé, aquell seu constant ministeri de conversió i de predicació. Està enterrada al cementiri d'Agullana, gairebé tan bell entre els seus xiprers, com el cementiri dels anglesos a Roma, on jauen Shelley i Keats. Hi anirem els seus fidels a posar una làpida, per a la qual hom ha pensat la següent inscripció:

DESCANSA AQUÍ
 SI LA TRAMUNTANA LA DEIXA
 LÍDIA NOGUÉS DE COSTA
 SIBIL·LA DE CADAQUÉS
 QUE PER INSPIRACIÓ MÀGICA
 DIALÈCTICAMENT FOU I NO FOU
 A UN TEMPS TERESA
 LA BEN PLANTADA
 EN EL SEU NOM CONJUREN
 A CABRES I ANARQUISTES
 ELS ANGÈLICS

Asil Gomis Pels volts de 1910, el mecenes Lluís Gomis va fer l'encàrrec del primer projecte, però morí aquell mateix any abans de començar les obres. El 1918, Teresa Pallejà, vídua de Gomis, contrau matrimoni amb Josep Parellada i Faura i es reprèn el projecte. El 9 de novembre de 1919 es posà la primera pedra de l'edifici.

El 30 d'abril de 1932, Josep Parellada, en nom de la seva dona, en féu donació perpètua a Josep Yrla, comissari delegat a Girona de la Generalitat de Catalunya, amb la condició, entre altres coses, que es comprometés a acabar les obres en el termini d'un any i a donar preferència als vells d'Agullana i dels pobles veïns de Cantallops, Capmany, Darnius, la Jonquera, Maçanet de Cabrenys i la Vajol. La Diputació de Girona acceptà la donació i l'arquitecte Emili Blanc va dirigir les reformes.

El mes de febrer de 1937 arribaren les asilades i el personal de servei. Entre tots sumaven un total aproximat de cent persones. Entre elles hi hagué la Lídia Noguera, “la ben plantada”. El 1969 es va tancar. Mònica Soler Ranzani (Barcelona, 1969) fa passar alguns dels moments clau, de *L'amant catalana de Mussolini* en aquest edifici, per això proposem de llegir-ne un fragment tenint-lo a la vista. [@ndrets.cat](https://www.ndrets.cat)

Mas Perxers Mas situat a la carretera de la Vajol, a quatre quilòmetres d'Agullana, aproximadament. L'edifici principal es recolza sobre una antiga estructura de voltes de pedra que canalitzen una deu d'aigua que abasteix les cuines i davalla fins als horts. El mas presenta una estructura típica, amb coberta a dos vessants i tres crugies perpendiculars a la façana; a l'interior, una sala central i cambres amb alcoves al voltant. Cal destacar també la gran eixida, orientada al sud, amb torretes i matacans defensius. Una gran torre quadrada, amb una balconada superior i sense aparent caràcter defensiu, s'aixeca adossada a llevant del mas. En els darrers dies de la Guerra Civil de 1936-1939, el mas va acollir nombrosos polítics i intel·lectuals que empenien la retirada. Ens n'ha quedat el testimoni de la mà de tres escriptors, dos polítics i un tercer poeta i novel·lista: Antoni Rovira i Virgili (Tarragona, 1882 – Perpinyà, 1949), Carles Pi Sunyer (Barcelona, 1888 – Caracas, 1971), Sebastià Gasch (Barcelona, 1897-1980), Xavier Benguerel (Barcelona, 1905-1990) i Carles Fontserè (Barcelona, 1916 – Girona, 2007), dels quals podem llegir diversos textos a l'exterior i si pot ser, també, de la terrassa estant. [@ndrets.cat](https://www.ndrets.cat)

“

L'altre lloc del mas, més viu i durador en el record, era l'eixida. Una terrassa gran, espaiosa, amb el pis de rajoles vermelles i una barana d'obra adient per a recolzar-s'hi i prou ampla per a seure-hi si hom se sentia cansat. Orientada a migdia, a recer de la tramuntana, el sol hi tocava del matí a la tarda. El seu màxim encant era la bella vista que tenia. Un magnífic mirador des del qual hom veia, com en un vast panorama, tota l'escenografia de l'Empordà, des de les muntanyes al mar. A l'esquerra, els robustos contraforts del Pirineu, amb les roques grises i el verd fosc de les alzines sureres. Després un esglaonament de declivis i muntanyes, de turons i pujols cada cop més baixos, amb tonalitats més somortes, fins a arribar a l'estesa de la plana, blavissa per la distància. Al fons, la corba suau del golf de Roses i el poble arrecerat en aquell perfil que tant em sabia de memòria —de Puig-rom i la Punta del Castell. I enllà, encara la taca blava del mar esfumant-se fins a l'horitzó indecís en la llunyania.

Carles PI SUNYER, *La guerra 1936-1939. Memòries*, p. 211-212.

■ Avinyonet de Puigventós

Casa de Josep Pous i Pagès En aquest poble de l'Alt Empordà, Josep Pous i Pagès (Figueres, 1873 – Barcelona, 1952) hi passà bona part de la infantesa i anys de la vida adulta en una casa que es troba just davant del carrer que, de la plaça de la vila, porta a Llers. Avinyonet sortirà literaturitzat en dues ocasions en l'obra de Pous, primer a *Quan es fa nosa* (1904) amb el nom de Vilerta i, posteriorment, a *La vida i la mort d'en Jordi Friginals* (1913) amb el de Sant Esteve de la Vall. El mas Friginals, l'autor el situava a tres quarts d'hora de la vila. Davant la casa podem llegir-hi aquests dos fragments descriptius del poble extrems de les obres citades. Podem llegir a la plaça dos fragments de *Quan es fa nosa* i *La vida i la mort d'en Jordi Friginals*, amb el colofó de textos del que pensaven d'ell Carles Riba (Barcelona, 1893-1959) i Domènec Guansé (Tarragona, 1894 – Barcelona, 1978). [@ndrets.cat](https://www.ndrets.cat)

“ Pare i fill acabaven de sopar vora del foc. La tramuntana bufava furient part defora, esfereint la nit amb els clams, els crits, els gemecs i l'estrèpit paorós d'una enfurida batalla. Feixes avall escabellant les oliveres, baixava de la serra amb remors de monstruosa cavalcada, topava amb el punyal de cases de Vilerta, tan desvalgudes i arrupides tot vora de rost, entre els dos rius, enfellonida d'aquell entrebanc s'arremolinava parets amunt fins a les teulades, esgarrapava les teules, provant d'arrencar-les i endur-se-les com miser estol de fullam sec a la tardor, empenyia les obertures foranes, malda que malda per obrir-les, feia dringar l'anella de totes les portes, bruelava en el canó de totes les xemeneies, regolfava en tots els carrerons i fugia enllà, xisclant i retorcent el brancatge despullat dels arbres.

Cansada del seu esforç, semblava que volgués aplacar la seva fúria: sols deixava sentir un bleix fatigós, que gemegava planyívol en les esclertes; es feia manyaga i humil, perquè l'enemic no malficiés de la seva fingida feblesa. Però tot d'una reprenia l'assalt, més impetuosa i enardida, i les ratxes petaven com andanades contra les parets; finestres i portes cruixien a punt d'esberlar-se, xiulaven com serpents forats i esclertes, cada xemeneia roncava com el mar en diada de llevant, i tot el món era combat i cridada.

Mentrestant, en Perot i el seu fill, arrecerats darrere l'escon, acabaven de rosegar en silenci les últimes queixalades, a la feble claror del llum de gresol penjat a un cantó de la xemeneia. El vent que venia de l'escala no deixava el flam en repòs i la cuina era un seguit dansar d'ombres. La llar s'havia afogosat i en el caliver, sense flames, fumaven les estelles mig consumides.

■ Cadaqués

Cap de Creus El cap de Creus és un promontori abrupte i rocós, de 672 metres d'altitud, que forma una petita península que separa el golf de Roses, al sud, del golf de Lleó, al nord. És el punt més oriental de la península Ibèrica i forma part del Parc Natural del Cap de Creus. Des d'un punt de vista geològic i morfològic, forma part dels estreps dels Pirineus orientals, que s'enfonsen dintre del mar, conformat per terrenys granítics i d'estructura laminar de l'ordovicià (paleozoic) d'uns 450 milions d'anys d'antiguitat. Destaca especialment la singularitat d'algunes roques associades a formes d'animals que, amb el pas del temps, han arribat a ser mítiques; és el cas de l'àguila del pla de Tudela i el lleó del cap Gros, o el de la roca de l'illa de Culleró, situada davant la cala del mateix nom i en la qual sembla que Salvador Dalí es va inspirar per crear l'obra *El gran masturbador*. El 1971, s'hi va construir expressament un far, que es mantingué dret fins al 2006. Fou coprotagonista del film *Light at the edge of the world*, inspirat en la novel·la de títol homònim de Jules Verne, interpretat per Yul Brynner, Kirk Douglas i Samantha Eggar.

Són múltiples i variades les lectures que hi podem fer. Podem començar pel breu poema que li dedicà Frederic Rahola (Cadaqués, 1858-1919); seguirem amb la descripció més aviat de to periodístic que en féu Ferran Agulló (Sant Feliu de Guíxols, 1863 – Santa Coloma de Farners, 1933), a qui s'atorga la invenció del terme Costa Brava; completarem l'anterior amb el fragment de *Les gràcies de l'Empordà*, de Pere Coromines (Barcelona, 1870 – Buenos Aires, 1939) en què identifica el cap de Creus com la catorzena gràcia empordanesa; de la mà de Josep Pla (Palafrugell, 1897 – Llofriu, 1981) tornarem a un text descriptiu; acabarem amb dues mostres poètiques: un sonet d'Emili Foxonet (El Soler, 1890 – Perpinyà, 1972) i el cant XXIV de *Somni de Cap de Creus*, de Carles Fages de Climent (Figueres, 1902-1968), llarg poema que recrea el trànsit des del paganisme difús de l'Empordà grecollatí al cristianisme que basteix esglésies damunt els fonaments dels antics temples pagans. Inclou la conegudíssima *Oració al Crist de la Tramuntana*, pintat per Salvador Dalí. [@ndrets.cat](https://www.ndrets.cat)

LA SELVA**AMER**

Plaça del Monestir 440

ARBÚCIES

Cerdans 441
 Sant Pere Desplà 442
 Plaça Major 442
 Passeig Santiago Rusiñol 443

BLANES

Santuari del Vilar 444
 Platja de s'Abanell 445
 S'Auguer 445
 Sa Palomera 446
 Passeig de Dintre, 40 447
 Monument a Ruyra 448
 Capella de l'Esperança 449
 Can Creus 449
 Castell de Sant Joan 451
 Mirador Humboldt als
 Jardins Mar i Murtra 452
 Mirador de Linné als
 Jardins Mar i Murtra 454
 Cala Forcanera 454
 Plaça Goethe 455
 Capella de Sant Francesc 456
 Cala de Sant Francesc 456
 Tomba de Ruyra 457

BREDA

Davant el monument a Pere Ribot . 458

CALDES DE MALAVELLA

Termes romanes 459
 Església de Sant Esteve 460
 Jardí del balneari Prats 461
 Antic emplaçament del Saló Lila . 461
 Enfront de l'habitació 118 462
 Balneari de Vichy Catalán 462

HOSTALRIC

Plaça dels Bous 463
 Casa de Frederic Soler 463
 A tocar la torre del rellotge
 al castell 464

LLORET DE MAR

Passeig Verdaguer 466
 Davant la Casa de la Vila 466
 Església de Sant Romà 467
 Ermita de Santa Cristina 469
 Cala Treumal 470
 Cala de Santa Cristina 470
 Santuari de Sant Pere del Bosc . 471

RIELLS I VIABREA

Davant l'abadia 472
 Davant la tomba de mossèn Ribot . 473

RIUDARENES

Plaça Major 474
 Plaça de l'Esparra 474
 Mas Espriu 476

SANT HILARI SACALM

Font Vella 478
 Font Picant 478
 Balneari de la Font Picant 480
 Casa familiar de Busquets i Punset . 481

SANTA COLOMA DE FARNERS

Parc de Sant Salvador 482
 Riera de Santa Coloma 483
 Ermita de Farners 483
 Casa natal de Salvador Espriu . 484
 Les Mesures 484
 Església de Santa Coloma 484
 La Casa de la Paraula / Espai
 Joan Vinyoli 486
 Balneari Termes Orion 486

SUSQUEDA / SANT MARTÍ SACALM

Santuari del Far 488

TOSSA DE MAR

Passeig de Mar 489
 Vila Vella 489
 Dalt del far 490
 El Codolar 492
 Cala Pola 493
 Davant l'hort de la rectoria 494
 Capella dels Socors 495

BIBLIOGRAFIA, ÍNDEX D'AUTORS

I POSICIONS GPS 497